

Fig. 8. Sicriul Relicvarului *Sfântul Mucenic Trifon*, argint, secolele al XII-XVI-lea, Catedrala din Kotor, Muntenegru²³

criului prezintă reliefurile a șase scene. Dintre acestea, două ni-l ilustrează pe Sfântul Mucenic tras și sfâșiat de cai, precum și flagelarea sa. Alte compoziții existente sunt: Sfântul Trifon legat de o coloană, tortura Sfântului Trifon prin foc, lapidarea Sfântului Trifon și moartea prin decapitare a Sfântului²⁴.

Dintre icoanele de sorginte românească pomenim de cea în a cărei componență pe registre datează din 1866 (fig. 9). Iconarul a ales cele două registre după cum urmează; în partea de sus

legate de viața Sfântului (fig. 8). El este datat conform datelor existente între veacurile al XII-XVI-lea.

Relicvarul Sfântului Trifon este posibil opera meșterilor aurari locali, ce au executat asemenea capodopere în epoca medievală târzie. Foaia de argint care acoperă pereții si-

Fig. 9. *Sfinții Ioan, Vasile, Grigorie, Dorotei, Trifon și Chiril*, tempera pe lemn, 1866, România²⁵

23. <https://mappingeasterneurope.princeton.edu/media/items/01casket.jpg>, acces, 15.10.2024.

24. <https://mappingeasterneurope.princeton.edu/item/the-reliquary-casket-of-st-tryphon-kotor.html>, accesat 26.10.2024.

25. <https://www.anticariat-unu.ro/uploads/products/sf-ioan-sf-vasilie-sf-grigorie-sf-doroftei-sf-trifon-si-sf-chiril-icoana-romanesc-semnata-atanase-zugrav-datata-1866-p238116-0.jpg>, accesat, 15 10. 2024.

sunt pictați Sfinții Ioan, Vasile, Grigorie, iar în cea de jos, Sfinții Dorothei, Trifon și Chiril.

Stilul îndatorat neoclasicismului plasează personajele sacre când într-un cadru idealizat cu nori, când într-un peisaj transpus pe un cer albastru transparent. Sfântul Trifon în straie colorate în verde și violet ține crucea și ramura de viță de vie cu un ciorchin de strugure, aluzie la simbolurile încetățenite.

Fig. 10. *Sfântul Mucenic Trifon*, frescă, 1751, Muzeul Bizantin și Creștin, Atena²⁶

Fig. 11. *Sfântul Mucenic Trifon*, tempera pe lemn, secolul al XVIII-lea, Grecia²⁷

Cele opt icoane bust și portret ni-l arată pe Sfântul Trifon în tradiția deja consacrată, de fiecare dată cu atributele sale, precum: seceră și cruce din 1751 (fig. 10); seceră, cruce, frunză de palmier, găscă, spice de grâu, filacter din secolul al XVIII-lea (fig. 11); șoim și frunză de palmier, secolul al XIX-lea (fig. 12); doar portret, datorat pictorului

26. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/72/Mural_of_St_Tryphon_at_the_Byzantine_and_Christian_Museum_of_Athens_%281-15-2023%29.jpg/480px-Mural_of_St_Tryphon_at_the_Byzantine_and_Christian_Museum_of_Athens_%281-15-2023%29.jpg?20230118140448, accesat 15.10.2024.

27. https://i.etsystatic.com/10946067/r/il/671e7d/2502481806/il_794xN.2502481806_paex.jpg, accesat 15.10.2024.

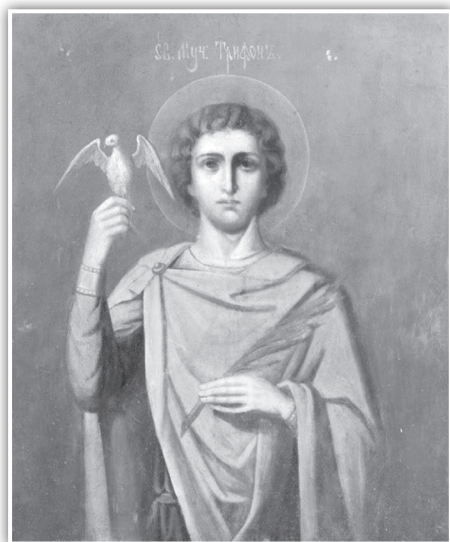

Fig. 12. *Sfântul Mucenic Trifon*, tempera, secolul al XIX-lea, Rusia²⁸

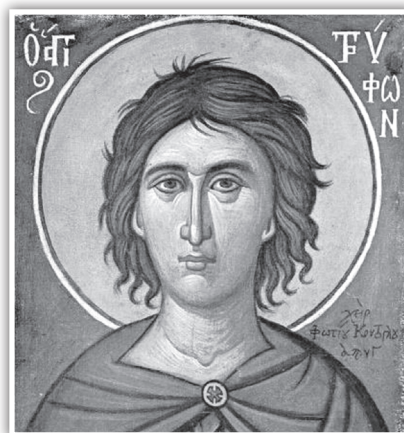

Fig. 14. Fotis Kontoglou, *Sfântul Mucenic Trifon*, tempera pe lemn, secolul al XX-lea, Grecia²⁹

Fotis Kontoglou (1895-1965), secolul al XX-lea (fig. 14); cutie cu doctorii, perioada contemporană (fig. 15); floare și șoim, secolul al XXI-lea, (fig. 16); cruce și șoim, perioada contemporană (fig. 17); cruce, seceră și ciorchine de strugure, secolul al XXI-lea (fig. 18).

Între icoanele rare o consemnăm pe cea cu Sfântul Mucenic Trifon pe cal, din secolul al XIX-lea, din Rusia (fig. 13) și cea de tip hagiografic de

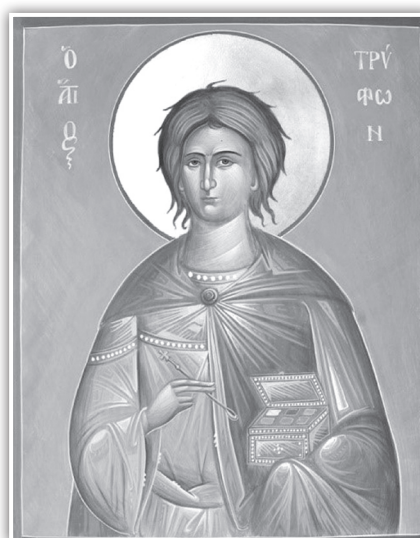

Fig. 15. *Sfântul Mucenic Trifon*, tempera pe lemn, icoană contemporană³⁰

28. https://media.mutualart.com/Images/2023_12/26/07/075508185/ee28-ce39-5698-414c-bd23-d5835739572b_570.jpeg?w=480, accesat, 15.10.2024.

29. <https://www.ruzhnikov.com/wp-content/uploads/2019/04/1-19-1.png>, accesat, 15.10.2024.

30. <https://ih1.redbubble.net/image.2989919702.1632/pp,504x498-pad,600x600,f8f8f8.u1.jpg>, accesat, 15.10.2024.

Fig. 16. *Sfântul Mucenic Trifon*, tempera pe lemn, secolul al XXI-lea, Grecia³¹

Fig. 17. *Sfântul Mucenic Trifon*, tempera pe lemn, icoană contemporană, Rusia³²

dată recentă (fig. 19). Prima ni-l înfățișează pe un cal alb, asemeni Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, ținând în mâna dreaptă șoimul. Peisajul muntos are la baza sa un lac cu cinci găște; iconarul face, așadar, analogie cu prima sa ocupație, de crescător de păsări. În colțul drept este zugrăvit ieșind dintr-o mandorlă Iisus binecuvântând, iar pe laturile verticale ale icoanei se identifică în stânga Sfântul Arhanghel Gavrili cu cruce, sabie și frunză de palmier, iar opus, Sfântul Teodor, ce ține crucea Mântuitorului³³.

A doua și ultima icoană se concentrează pe redarea Sfântului Mucenic Trifon în picioare, cu amănuntele slujirii sale: Sfânta Cruce, frunzele de vie, secera și la picioarele sale, gâsca (Fig. 19). Cele opt scene redau iconic secvențe ilustrative din viața și sacrificiul său. Sus sunt pictate minunea scoaterii diavolului din fiica împăratului Gordian,

31. <https://i.pinimg.com/564x/68/07/f4/6807f4806593229da010589fc32c80f5.jpg>, accesat 15.10.2024.

32. <https://i.pinimg.com/564x/9f/58/94/9f5894f56b3fd474f8748d93d42a7d0a.jpg>, accesat, 15.10.2024.

33. <https://www.ruzhnikov.com/russian-icons/st-tryphon/>, accesat 26.10.2024.

Fig. 18. *Sfântul Mucenic Trifon*, frescă, secolul al XXI-lea, Grecia³⁴

pavilion regal, care este susținut de coloane și ridicat de câteva trepte. Acolo, împreună cu fiica sa, suveranul privește impasibil miracolul. Scena cuprinde o mulțime de oameni rânduți în planul secund, ce include, de asemenea, ferestrele și balcoanele arhitecturii orașului. Arhitectura orașului seamănă foarte mult cu Veneția, mai ales în podurile arcuite care

alături de prinderea și judecarea sa. Următoarele șase compoziții dau mărturie torturilor la care a fost supus Sfântul, și anume: spânzurat cu capul în jos, bătut, legat la stâlp și flagelat, iar mai apoi străpuns de sabie, despicat de cei doi cai și bătut cu vine de bou.

Din spațiul occidental precizăm două nume: Vittore Carpaccio (fig. 20) și Girolamo da Santacroce (fig. 21).

Compoziția pictată în maniera picturii venețiene se desfășoară într-un

Fig. 13. *Sfântul Mucenic Trifon pe cal*, tempera pe lemn, secolul al XIX-lea, Rusia³⁵

34. <https://epantokrator.gr/wp-content/uploads/2022/12/DSC5740.jpg>, accesat, 15.10.2024.

35. <https://www.ruzhnikov.com/wp-content/uploads/2019/04/1-19-1.png>, accesat, 15.10.2024.

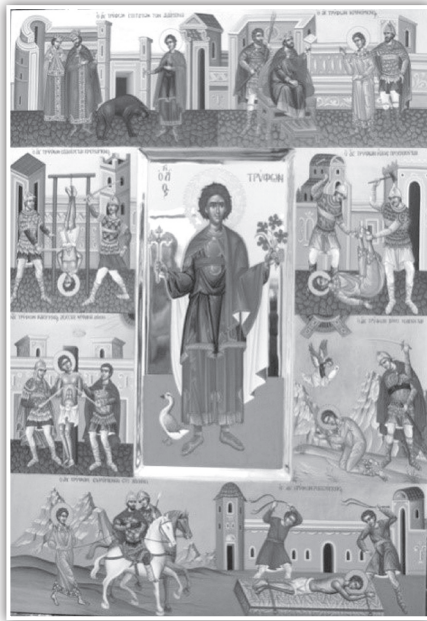

Fig. 19. *Sfântul Mucenic Trifon cu scene din viața sa, tempera pe lemn, icoană contemporană, Grecia*³⁶

dreapta sa o sabie și pe braț atârână pielea sa înroșită. Ambele ne duc cu gândul la moartea sa mucenicască. În stânga și în dreapta sa îi vizualizăm pe Sfântul

trec pe canale. O clădire circulară și o clopotniță înaltă sunt vizibile în depărtare. În planul principal stau ordonate figurile distinse, avându-l în mijlocul lor pe Sfântul Trifon, copil ce stă cu mâinile împreunate înaintea împăratului. În fața sa se vede diavolul, transformat într-un animal asemeni unui câine cu aripi.

Scena simbolică semnată de artistul italian din veacul al XVI-lea este intitulată „Sfântul Mucenic Trifon împreună cu Sfântul Mare Mucenic Gheorghe ucigând balaurul și Sfântul Antonie episcopul” și se află în Catedrala din Kotor (fig. 21). Sfântul Martir e suit pe o bază de piatră, la fel ca un capitel întors. El ridică cu

Fig. 20. Vittorio Carpaccio, *Sfântul Trifon exorcizând pe fiica împăratului*, ulei pe pânză, 1507, Scuola di San Giorgio degli Schiavoni din Veneția³⁷

36. <https://i.pinimg.com/564x/c8/ed/c3/c8edc35cc6ec1c100f71d6ca4a3163b4.jpg>, accesat, 15.10.2024.

37. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/3/3b/Vittore_carpaccio%2C_figlia_dell%27imperatore_Gordiano_esorcizzata_da_san_Trifone_01.jpg/320px-Vittore_carpaccio%2C_figlia_dell%27imperatore_Gordiano_esorcizzata_da_san_Trifone_01.jpg

Fig. 21. Girolamo da Santacroce, *Sfântul Mucenic Trifon împreună cu Sfântul Mare Mucenic Gheorghe ucigând balaurul și Sfântul Antonie episcopul*, ulei sec. al XVI-lea, Catedrala din Kotor³⁸

Mucenic Gheorghe ucigând balaurul și pe Sfântul Antonie, ce este pictat în momentul în care dăruiește bani celor nevoiași.

Finalizând acest studiu complex al iconografiei Sfântului Mucenic Trifon, considerăm că variantele iconice din aria răsăriteană, cu tipologiile și simbolurile distincte, stau alături de pictura apuseană, care, prin mijloace specifice ale figurativului accentuat, definesc un repertoriu artistic interesant, inedit și binevenit celor ce se apleacă cu stăruință în înțelegerea fenomenului artistic și aghiografic reprezentativ închinat mărturisitorului lui Hristos, Sfântul Trifon.

38. <https://www.pinterest.com/pin/456130268488430168/>, accesat 31.10.2024.